

Arheosa

Bilten slovenskih rodoslobocev

Letnik 2 Številka 7

Julij 1993



Vsebina

Uvodnik	4
Slovensko rodoslovno društvo (SRD)	5
Slovenian Genealogical Society	7
Poročila	8
XVI. srečanje mladih raziskovalcev zgodovine v Stični ...	8
Seja Upravnega odbora	10
Junjsko srečanje	10
Rodoslovne raziskave s pomočjo matičnih knjig	10
Rodovniki v Kostelu	10
Strokovni prispevki	11
Prenos arhivskega gradiva na sodobne medije, V. del ..	11
Pisanje družinske kronike	17
Priimek, Family Name, Familienname, V. del	20
Rodoslovje in gospodarska zgodovina	22
Od zibeli do groba	25
10. del: Otrok, kolikor jih Bog da... ..	25
11. del: Rodnost žensk	26
12. del: Družinske oblike in tipi	28
Kaj delamo	31
Rast – raziskovalni stiki	33
Spisek članov SRD-a	35
Obvestila, novičke, vabila	36
Pristopna izjava	37
Sodelavcem biltena Drevesa	39

Drevesa

ISSN 1318-6221

Leto 2, št. 7

Bilten Slovenskega rodoslovnega društva je mesečnik, ki ga izdaja Slovensko rodoslovno društvo.

© Vse pravice pridržane. Ponatis prispevkov je možen samo po dogovoru z uredništvom.

Urednik: Peter Hawlina
 Slika na naslovni strani: Drevored ob križevem potu
 na Hribc pri Škofji Loki
 (foto: Peter Hawlina)
 Računalniški prelom: Leon Črenko in Andreja Štorman
 Lektoriral: Zdenka Lampič
 Tisk: Birografika BORI
 Naklada: 300 izvodov
 Naslov: Lipica 7, 64220 Škofja Loka, Slovenija

Ljubljana, julij 1995

Uvodnik

Do sedaj se nam še ni zgodilo, da vsaj v enem prispevku v našem glasilu ne bi ugotavljali zaostanka za razvitimi zahodnimi sosedi. Vendar pa zato člani našega društva ne smemo dobiti občutka zaostalosti, kaj šele krivde za tako stanje. Stanje je kakršno je, iskanje krivca ga ne bo popravilo. Danes pa lahko že z gotovostjo ugotovimo, da je naše društvo kljub skrajno ohlapni organiziranosti in zgolj s samofinanciranjem že postavilo temelje, na katerih bo lahko zrasla trdna zgradba.

Težišče našega delovanja je sicer res skoraj izključno na raziskavah lastnih družin in porekla. Vendar tudi to delo postaja z našim druženjem kvalitetnejše in vsebinsko bogatejše. Vsota naših raziskav pa bosta najbrž kmalu kategorija in kvaliteta, ki ju ne bo mogoče spregledati. Posamične zbirke že štejejo nekaj tisoč zapisov, eden od članov je že prebil štirimestno številko. Pri svojem delu uporablja BK5, preskusil je tudi vse druge najbolj razširjene programe in zagotavlja, da BK5 ne prekaša noben. Toliko mimogrede. Pregleda nad delom vseh članov nimamo, znano pa je, da ima vsaj 5 članov po nekaj tisoč zapisov, ostali pa vsaj nekaj sto. Seveda so med nami tudi taki, ki zaenkrat še ne čutijo potrebe po zapisovanju in se morda še niti niso lotili dokumentiranja. Vseeno pa ocenjujem, da bi bila vsota naših zapisov že nad 30.000. Ta podatek bi lahko služil za numerično merjenje naših uspehov. Veliko bolj od količine pa je važna kvaliteta. Očitno smo tudi na tem področju naredili velik napredek. Ne zadovoljujemo se več s pomanjkljivimi in nepreverjenimi podatki. Kvaliteto bi lahko ugotavljali še na druge načine, pa bi morda zvenelo samohvalno. Zato nasprotno ugotavljam, da se premalo poslužujemo izmenjav, do katerih bi moralo priti po predstavljanju lastnega gradiva. Za informacije velja redek fenomen: nič manj je nimaš, če jo daš! Enako je z našimi rodoslovnimi podatki: več jih daš, več jih imaš! Do tega spoznanja so prišli zlasti tisti, ki imajo največ.

Ves čas našega delovanja pa nas mika delo na projektu Prepis arhivov na medije. To ni več naloga za posameznika ali skupino, kot je društvo. Je precej več. Kljub temu pa mi ni znano, da bi na tem področju v Sloveniji kdo naredil več kot mi. Samo mi se o tem lahko pogovarjamo s kolegi v tujini. In že s tem je naše delovanje preseglo vsoto prizadevanj posameznikov, ki jih zanima njihovo poreklo, dobilo je nacionalni pomen. Ne da bi to zapisali v naš statut, postajamo slovenska rodoslovna centrala, kot o nemški pišemo v tej številki. Kljub temu, da v uvodu ugotavljamo našo majhnost, pa bi lahko na mah prehiteli Evropo, če v Sloveniji ustanovimo Evropski rodoslovni center.

Seveda se šalim, kot to nasploh rad počnem, vendar pa je res, da Evropa takega centra še nima, do njega pa bo prav gotovo kmalu prišla. Prizadevanja za poenotenje dela v posameznih delih evropskih držav bodo, ko bodo izdelane nacionalne zbirke, težila k evropskemu in svetovnemu združevanju.

Peter Hawlina

Slovensko rodoslovno društvo (SRD)

je bilo ustanovljeno marca 1995, pred tem je približno eno leto delovalo kot Slovenski rodoslovni krožek. Je prostovoljno združenje ljubiteljskih raziskovalcev na področju rodoslovja. Povezovanje v društvu temelji na amaterskem delu. Namen društva je podpirati raziskave na področju rodoslovja in sorodnih področjih.

Člani se redno sestajamo na mesečnih srečanjih (vsak drugi torek v mesecu). Pred vsakim srečanjem izdamo bilten Drevesa, ki istočasno vabi na srečanje in vnaprej predstavi na srečanju obravnavano tematiko. Vsak mesec organiziramo poleg srečanja še vsaj po eno predavanje ali ogled.

Društvo si tudi prizadeva, da bi Slovenci zmanjšali zaostanek na področju rodoslovja v primerjavi z zahodnimi sosedi. V čimvečji meri želimo spremljati stanje v deželah, ki imajo na tem področju nekajdesetletno tradicijo, slediti njihovim vzorom in prevzemati njihove izkušnje.

Kot na skoraj vseh področjih sodobnega življenja je računalnik nepogrešljiv tudi v obsežnejših rodoslovnih raziskavah, zato spodbujamo delo s pomočjo računalnika. Lastnega, rodoslovnim raziskavam namenjenega računalniškega programa Slovenci še nimamo, imamo pa prevod enega najbolj razširjenih ameriških, imenuje se Brother's Keeper in ga dobite pri Janezu Toplišku, Mikro Ada Cro, Parmova 41, Ljubljana, tel.: 061/ 13-28-298 ali 713-188. Na istem naslovu se lahko pozanimate tudi o tečaju za delo z omenjenim programom.

Predstavili smo se sorodnim društvom v skoraj vseh evropskih državah, v USA in Avstraliji. Z nekaterimi imamo pogostejše pisne stike in si izmenjujemo društvena glasila. Svetu smo predstavljeni tudi prek mednarodnih komunikacijskih omrežij. Posebej smo se predstavili tudi kot računalniško-rodoslovna skupina (Computer Interest Group - CIG).

Pripravili smo Priročnik za rodovnikarje začetnike, ta še ni tiskan, članom je na razpolago za kopiranje.

Posamezniki v društvu zasledujemo zlasti lastne raziskovalne cilje, kar nam v medsebojnih povezavah uspeva mnogo bolje, kot brez njih; želimo pa s svojo dejavnostjo dati svoj prispevek tudi v projektih, ki po svojem obsegu in

zahtevnosti presegajo zmogljivosti društva. Tak projekt je prenos arhivskih gradiv na sodobne medije.

Letna članarina je 6.000 SIT, v to je vključena naročnina na bilten Drevesa, ki izhaja mesečno.

Naslov: Slovensko rodoslovno društvo
Lipica 7, 64220 Škofja Loka, Slovenija

Tel.: +386/ 64-631-030

Fax: +386/ 61-267-994

Žiro račun: A banka, Eksp. Pražakova:
50100-620-112 05 807206-1430371661

Slovenian Genealogical Society

was founded in March 1995. Before that, a group of family researchers worked in an informal way. SRD is an association of amateur researchers. We aim to support research in the area of genealogy and associated areas.

Members meet monthly, every second Tuesday. Each meeting is announced in a monthly bulletin titled Drevesa (Trees). Every month, there is also a special topic presented, and the presentations are often accompanied by practical work and demonstration.

SRD strives to catch up with other (western) nations that have started a similar work a dozen of years ago and have great tradition and experience. We try to follow their example. We would soon like to start at least a minor project of data transfer from archive material into computer media.

We emphasise the use of computer in our research work. Since we do not have any genealogical computer program developed in our country, we mainly use the translated version of Brother's Keeper.

We have introduced ourselves to almost all European and to the largest overseas countries. We maintain contacts with most of them and exchange our publications. Some members are INTERNET users, and we were introduced to it as well.

We have prepared a manual for researchers. It has not yet been published, but the members can make their own copies.

Annual membership is SIT 6.000 (US \$ 50), which covers the subscription to the bulletin Drevesa, which appears monthly.

The address is:
Slovenian Genealogical Society
Lipica 7, 64220 Škofja Loka, Slovenia

Phone: +386/ 64-631-030

Fax: +386/ 61-267-994

Poročila

XVI. srečanje mladih raziskovalcev zgodovine v Stični

Pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije že 26. leto deluje Komisija za delo z zgodovinskimi krožki. Člani komisije so v začetku šolskega leta 1994/95 objavili razpis za vse osnovne šole po Sloveniji z naslovom IZ DRUŽINSKEGA ARHIVA. Pri izbiri naslovne teme so bili pozorni predvsem na to, da bi imeli učenci širom po Sloveniji enake možnosti za delo. Z raziskovanjem družinskega arhiva so se člani zgodovinskih krožkov aktivno vključili v mednarodno leto družine.

Na naslov Zveze prijateljev mladine Slovenije je do konca aprila prispelo 108 raziskovalnih nalog. Dvajset članov komisije je z velikim zanimanjem in natančnostjo prebralo in ocenilo vse naloge. Pri ocenjevanju raziskovalnih nalog so upoštevali vsebino naloge, pristop k proučevanju, ali je bila naloga resnično delo učencev glede na starostno skupino in kvaliteto mentorjevega vodenja pri raziskavi. Zveza prijateljev mladine Slovenije želi z raziskovalnimi nalogami učencev – mladih zgodovinarjev krepiti raziskovalni duh mladih, spodbujati skupinsko delo in delo na terenu.

Učenci so se pri svojih raziskovanjih srečevali z različnim arhivskim gradivom, starimi dokumenti, razglednicami, fotografijami, listinami... Spoznavali so pomen starih dokumentov, se naučili ravnati z njimi in iz njih skušali izluščiti izpovedno vrednost. Po številu raziskovalnih nalog je bilo letošnje leto rekordno. Morda zato, ker je domači arhiv najbližji in je bila osnovnošolcem letošnja razpisna tema IZ DRUŽINSKEGA ARHIVA najbolj pri srcu. Mladi raziskovalci zgodovine so odkrivali zaprašeno tančico preteklosti. Pri svojem raziskovanju so spoznali, da naše bivanje ni od včeraj. Z ljubeznijo in zvedavostjo so iskali korenine svojih družin, zapisovali so stare, že skoraj pozabljene običaje, se spomnili pomembnih oseb iz domačega kraja. Lahko si mislite, koliko dela so imeli dedki in babice, da so poiskali od starosti obledele fotografije, se ob njih zamislili in pričeli pripovedovati zgodbe iz svoje mladosti, kolikor jih spomin še oplazi. Člani zgodovinskih krožkov dobro vedo, koliko truda in potrpljenja je potrebno za izdelavo družinskega debela. Nepozabni bodo dnevi kramljanja v družinskem krogu. "Spomini so tisti, ki nam ogrejejo dušo. Odpeljejo nas nazaj tako močno, da nam izvabijo smeh, solze in občutek, da življenje ne teče samo sedaj in zaradi nas," so zapisali učenci v svoji raziskovalni nalogi.

Člani zgodovinskih krožkov pa niso raziskovali samo svoje družine. Zanimala so jih tudi hišna imena, s pomočjo romskih sovrstnikov so pokukali v življenje Romov, srečali se s problemom izseljevanja Italijanov po 2. svetovni vojni na Primorskem, dodobra so spoznali pomembne osebe iz domačega kraja, krajevne običaje in še in še bi lahko naštevali.

Zaključnega XVI. srečanja mladih zgodovinarjev 26. in 27. maja 1995 se je udeležilo 180 učencev skupaj s svojimi mentorji. Prijazni gostitelji iz OŠ Stična v Ivančni Gorici so pripravili prisrčen sprejem. Gostje so si ogledali Slovenski verski muzej in Cistercijanski samostan v Stični, Taborsko jamo, Tabor in Jurčičevo domačijo na Muljavi. Drugi dan srečanja so si udeleženci ogledali razstavo raziskovalnih nalog, člani zgodovinskih krožkov pa so predstavili svoje naloge po komisijah. Sklepni del dvodnevnega druženja mladih zgodovinarjev je bila svečana podelitev priznanj. Komisija za delo z zgodovinskimi krožki pri ZPMS je za raziskovalne naloge z naslovom IZ DRUŽINSKEGA ARHIVA podelila 37 zlatih, 57 srebrnih in 14 bronastih priznanj. Mladi zgodovinarji so Stično zapustili polni novih vtisov, prijateljstev in poznanstev in z zvedavostjo zazrti v prihodnost.

Jana Tomažič-Cvetko¹

¹ Jana Tomažič-Cvetko je predsednica komisije za delo z zgodovinskimi krožki pri ZPMS in direktorica Slovenskega verskega muzeja v Stični. (Naslov: Slovenski verski muzej, Stična 17, 61295 Ivančna Gorica. Tel.: 061/ 777-100, Fax: 061/ 777-570)

Seja Upravnega odbora

dne 8.6.1995 je bila posvetovalnega značaja. UO ni sprejemal sklepov.

Društveno srečanje 13.6.1995

Srečanja se je udeležilo 18 članov. Podan je bil predlog, da bi v biltenu objavili spisek računalniških programov, ki jih imajo posamezni člani, spisek literature in drugih pripomočkov, ki si jo člani lahko izposojajo od kolegov. Za uresničitev te pobude je potrebno, da dostavite spisek gradiva, ki bi ga bili pripravljene deliti z drugimi. V klubskem delu srečanja smo ponovno razstavili prineseno gradivo. Tokrat je pozornost pritegnilo deset raziskovalnih nalog učencev Osnovne šole Ledina. Poleg tega je Leon Drame predstavil in nekaterim udeležencem razdelil približno 100x100 cm velik obrazec za koncentrično vpisovanje desetih generacij prednikov. Leon Drame ga imenuje rozeta, Ana Skok pa nekoliko poetično, zato pa toliko bolj dopadljivo "poppek sveta". Ana Skok se avtorskim pravicam odpoveduje.

Predavanje Rodoslovne raziskave s pomočjo matičnih knjig

Dr. Ema Umek je v sredo 28.6.1995 v čitalnici Arhiva Slovenije predavala in na primerih prikazala možnosti za raziskave. Povzetek predavanja bo objavljen v naslednji številki. Predavanja se je udeležilo 49 članov in ljubiteljev rodoslovja.

Rodovniki v Kostelu rojenih in službujočih duhovnikov za zadnjih 500 let

Razstavo pod tem naslovom je pripravil naš član mag. Stanislav Južnič. Pri delu je uporabljal računalniški program Brother's Keeper in z njim izdelal številne različne prikaze. Razstava je bila odprta 30.6.1995 in si jo lahko ogledate v prostorih KS Kostel v kraju Vas št. 1 do konca julija. Priporočamo vam, da ogled združite z izletom v malo zan in lep predel ob Kolpi. Vas je v neposredni bližini kraja Most na Kolpi, kjer je meja med Slovenijo in Hrvaško.

Peter Hawlina

Strokovni prispevki

PRENOS ARHIVSKEGA GRADIVA NA SODOBNE NOSILCE (MEDIJE) – V. del

V zadnji številki smo ugotovili, da nam o tej temi ni več potrebno teoretizirati. Prikazali smo nekatere zavidljive uspehe naših zahodnih sosedov, govorili o načinih prenosa, navedli nekaj nalašč temu namenjenih programskih pripomočkov, omenili možnosti, ki jih že daje skeniranje in tiste, katerih še ne, ugotovili smo, skratka, da nam ne kaže drugega kot začeti s praktičnim delom.

Praktično delo bi pomenilo slediti zahodnjakom in začeti prepisovati vpis za vpisom. Ker je teh vpisov tako strašno veliko (kljub temu, da jih je še veliko več uničenih), je strašno veliko tudi delo, ki bi ga bilo potrebno opraviti. Ker vse kaže, da računalniške naprave in priprave še vsaj nekaj let ne bodo sposobne tega opraviti namesto nas, nam ne preostane drugega kot posnemati vzornike.

Ker nekaterim bralcem ni še dovolj razumljiva ideja in namen prepisovanja arhivskega gradiva na računalniški medij, bom najprej zelo preprosto ponovil temeljne razloge in pridobitve takega dela. Pravzaprav bo celotno tokratno razmišljanje ponavljnje že povedanega v prejšnjih številkah.

Vsak resnejši rodoslovec bo pri svojem delu kmalu izčrpal vire, ki bi mu bili dosegljivi v domačem arhivu in v arhivih sorodnikov. Če bo želel z delom nadaljevati, se bo moral poslužiti različnih arhivskih dokumentov. Od teh so najbolj uporabljive matične knjige. Večkrat smo povedali, da so to zlasti rojstne (krstne), poročne in knjige umrlih. Tem sledijo zaročne knjige in status animarum (popis prebivalcev neke župnije po hišah). Če smo, oziroma ko smo izčrpali te vire, lahko poskušamo srečo še v številnih drugih. Tudi o virih je bilo v dosedanjih številkah že večkrat govora, zato o njih tule dovolj.

Našteti in nenašteti dokumenti in knjige, največkrat originalni zapisi, so imeniten vir informacij. Imajo pa kar nekaj slabih strani. Če govorimo o (cerkvenih) matičnih knjigah, bomo najprej ugotovili, da so nekatere uničene ali pogrešane. Za obstoječe vsi vedno ne vemo, kje jih lahko dobimo na vpogled. Tudi če vemo, kje so knjige, pogosto ne vemo, katero moramo (najprej) vzeti v roke. Ko to zvemo, zvemo tudi to, da moramo obiskati arhiv, največkrat v drugem kraju ali celo državi (kontinentu), ob določenih uradnih urah, po določenem postopku, pogosto se je treba vnaprej najaviti in povedati, katero gradivo bomo rabili. Če smo izpolnili vse dosedanje predpostavke, smo se znašli v arhivski knjižnici in imamo pred seboj pravo knjigo ali drug pisani vir. Tu nas prvič vsakogar preseneti dejstvo, da so te knjige zelo pogosto in za dolgo obdobje pisane v latinskem ali nemškem jeziku. Pisane so v stotinah različnih rokopisov, za povrh pa velikokrat še v pisavah, ki jih danes komaj še kdo obvlada, največkrat v pisani gotici. Če torej imamo pravo knjigo, če poleg tega še vemo datum dogodka, potem je delo lahko zelo hitro opravljeno. Našli bomo n.pr. vpis poroke za iskano osebo, iz tega pa še vse ostale vpisane podatke. Ti so pri vpisu poroke včasih prav izdatni. Poleg iskanega zakonca bomo spoznali še njegovo ženo ali njenega moža, njuno starost ali datum rojstva, imena in priimke obeh staršev, poklice vseh teh ljudi, naslove, stan, veroizpoved, priče in še kaj.

Taka situacija je idealna in niti ne preveč poredka. Pogoj pa je, kot smo že povedali, da vemo kraj in datum vpisanega dogodka. Kraj pa največkrat spet ne zadostuje. Kraj je natančno določen šele z navedbo župnije, kadar gre za cerkvene knjige. Ljubljana v tem primeru ne zadostuje, če ne vemo, v kateri župniji je bil dogodek vpisan, bomo morali poskušati srečo v knjigah vseh petnajstih (ali kolikor jih je v nekem času bilo) ljubljanskih župnijah. Še veliko slabše je v primeru, da za župnijo sploh ne vemo, če ne vemo niti datuma dogodka, potem bi skoraj ne imelo smisla izgubljati lastnega in tujega časa po arhivih. Knjig je na tisoče, hranjene so na različnih lokacijah, nekatere so prav zajetne, spreten raziskovalec jih najbrž ne prečeše v nekaj urah.

V takih situacijah se je zagotovo znašel že vsak resnejši raziskovalec. Včasih se sicer tudi v takih situacijah najde rešitev, vendar pa je največkrat treba odnehati.

Odnehamo pa ne prav radi. In prav v teh zagatah, ko smo pošteno obtičali in ne vemo več kje začeti, bi nam zelo prav prišel arhiv na računalniku.

Za najrazličnejše sposobnosti računalnika smo že večkrat slišali, včasih mu pripisujejo prav čudežne sposobnosti, vse prevečkrat ga neupravičeno mistificirajo. Računalnikove kvalitete so še vedno predvsem v veliki hitrosti pri opravljanju rutinskih opravil. In tu gre prav za to. Sposoben je naravnost bliskovito prečesati na tisoče in tisoče tisočev podatkov, samo če jih ima. Prav nič težko mu ne bi bilo pregledati vseh vpisov vseh petnajstih ljubljanskih župnij in najti iskani vpis. Skoraj nič težje mu ne bi bilo preiskati knjig vseh slovenskih župnij. Če nam to ne bi bilo dovolj, bi ga poslali na delo še čez mejo in ne samo v cerkvene knjige, ki jih tako radi dajemo za primer, ker so pač naša največja zakladnica.

Za tako delo pa bi moral računalnik imeti podatke v obliki kot jih je vajen, zapisani morajo biti v takoimenovanih računalniških datotekah, včasih se temu reče tudi zbirka podatkov, baza in banka podatkov in še drugače. Te datoteke morajo biti zapisane na elektronskih medijih, kot rečemo računalniškimi trakovom, diskom, disketam in v zadnjih letih optičnim diskom. Med seboj se zlasti razlikujejo po kapacitetah in hitrosti zapisovanja in branja.

To je torej tisto, o čemer pišemo v naših biltenih in se pogovarjamo na sestankih že več kot eno leto. Naj ne bo kdo užaljen, če sem skušal stvar razložiti na preveč preprost način, še enostavnejše bi bilo, če bi si vse skupaj ogledali na primerih.

Primerov pa v opisanem smislu pri nas še ne moremo narediti. Samo izjemoma je na računalnik prepisana posamična knjiga v neki izbrani župniji. Ni mi znano, da bi to bila kakšna od petnajstih ljubljanskih župnij, kaj šele vseh petnajst, in kje je potem še vseh nekaj sto slovenskih.

Ne slepim se, da se tudi Slovenci resneje bližamo dosežkom zahodnih sosedov na tem področju. Preveč smo še v vseh ozirih na začetku, zato raje pogledimo, kje bi lahko začeli.

Najlaže in najceneje je začeti pri že narejenem. Res še nimamo sistematičnih arhivskih prepisov, nakaj pa jih vendarle imamo. Že z združitvijo teh bi prišli do zbirke nekaj desetstisoč računalniških zapisov.

Poleg tega bi elementarne zapise o ključnih dogodkih kot so rojstva, poroke in smrti generirali celo na nekak povraten način. Vsi tisti, ki imamo že na računalniku zapise o svojem sorodstvu, prednikih in potomcih, lahko iz teh zapisov naredimo tisto, čemur bi lahko rekli psevdomatični zapis. Pravi matični

zapis je tisti, ki ga najdemo v matični knjigi, cerkveni ali civilni. Naš psevdozapis pa je lahko verna kopija originalnega, če je le bilo naše delo dovolj natančno.

V svoji datoteki sorodstva imam zdaj že prek 3700 oseb. Za večino teh oseb so podani tudi datumi in kraji rojstva, poroke in smrti. Torej bi bilo mogoče računalniku ukazati, naj iz (mojega) rodoslovnega pregleda, konkretno datotek, ki jih uporablja program Brother's Keeper, izpiše datoteko rojstev, datoteko porok in datoteko umrlih. Vpisi v teh datotekah bi morali biti (skoraj) identični ustreznim zapisom v matičnih knjigah. Taki zapisi in s tem tudi cele datoteke bi, kadar bi jih različni raziskovalci združevali v skupne datoteke, postale dragocen pripomoček, tudi kadar bi v njih prihajalo do neskladij zaradi nepreverjenih podatkov in pomot. Veliko lažje je namreč preveriti nepopoln ali netočen podatek kot biti brez njega. Pri tem načinu zbiranja podatkov v večje zbirke je vabljivo zlasti to, da je ročno delo že opravljeno, opraviti je treba le še nekaj strojnega, kar pa je v primerjavi z ročnim zares zanemarljiv napor.

Na opisan način bi najbrž med člani v kratkem času zbrali tri različne datoteke. vpise rojstev, porok in smrti. Vsaka bi štele nekaj desetstisoč zapisov. Taka množica podatkov pa ne dopušča samo možnosti, da se v njej najde kaj za nimivega za naključnega radovedneža, taka zbirka predstavlja že resen raziskovalni vzorec, in kar je po mojem mnenju največ vredno, imela bi močan stimulativen učinek za tovrstno delo v prihodnosti. Na podlagi izkušenj s takim psevdomatičnim gradivom bi se tudi hitreje lotili neposrednega prepisa originalov.

Ponovno moram opozoriti, da imamo, kadar je govora o prepisih arhivskega gradiva, pred očmi predvsem tri osnovne cerkvene matične knjige. Zavedamo se, da so v župniščih vodili še druge, od teh so pomembne zlasti še zaročne in status animarum, bile pa so še druge. Poleg cerkvenih pa so bile še civilne. Tega se zavedamo, vendar so za rodoslovca najbolj pomembne in koristne tri osnovne, zato tem posvečamo vedno največ pozornosti.

Odkar je vodenje teh knjig postalo obvezno, je bila vsaka oseba vpisana vsaj dvakrat: ob rojstvu in ob smrti. Če se je oseba poročila, je bila zapisana ob poroki, če je imela otroka, je bila zapisana še ob vsakem rojstvu otroka, vsaj mati. Pozabiti ne smemo, da skoraj pri nobenem zapisu ni omenjena ena sama oseba. To je sicer dostikrat pri vpisih smrti, vendar so tudi tu velikokrat pripombe, ki poleg drugega omenjajo sorodstveno razmerje do zakonca ali

staršev. Pri rojstvu je podatek o starših obvezen, če je le poznan, zelo uporabljivi so lahko podatki o botrih. Za rodoslovca je najbogatejši vpis poroke. Če je natančen in popoln, vsebuje kar šest imen in priimkov, pa še župnikovega za povrh.

Vpisi niso vedno popolni, vendar tudi nepopolni dajejo marsikatero zanimivo informacijo. Zato tudi pri morebitnih prepisih, kadar bo do njih prišlo ne bomo smeli biti izbirčni in prepisovati samo popolnih zapisov. Razlog za nepopolnost je tudi delna uničenost ali nečitljivost zapisa. Arhivski strokovnjaki že vedo, kdaj ima delček celote še kakšno vrednost, za naše praktično razmišljanje se spomnimo še ene evidence, ki je že prenešana na računalniški medij. To je današnji telefonski imenik. O njem je kolega Toplišek že pisal v letošnji drugi številki (Drevesa, feb. 1995). Spomnimo se, katere podatke najdemo v tej računalniški datoteki. Vsebuje priimek in ime naročnika, njegovo telefonsko številko in naslov. Konec! Navidezno malo, vendar se lahko izkaže, da je tudi v tej skromnosti lahko dragoceno. Poleg zanimivih Topliškovih ugotovitev je lahko veliko vreden že podatek, da oseba z nekim priimkom nekje je ali je ni. Uporabno je eno in drugo. Res je, da v telefonskem imeniku ne bomo našli vseh prebivalcev Slovenije, našli pa bomo po enega ali več skoraj iz vsake družine, saj ima telefonske številke prek 450 000 fizičnih oseb.

Ta spisek, lahko bi mu rekli spisek slovenskih družin, je zanimiv skoraj izključno zaradi možnosti računalniške obdelave. Takih spiskov je na računalnikih še več. Ima pa jih oblast, in zaenkrat še nismo dobili jasnega odgovora, če lahko tudi posameznik ali društvo uporabljata tisto, kar za svoje potrebe hrani oblast. Najbrž bi ne bilo navzkriž z zakonodajo in pravilniki, da bi, kdorkoli bi to želel, dobil ali kupil prepis vseh priimkov v Sloveniji, morda imen in priimkov, morda poleg tega še kraj bivanja, morda še datum rojstva, morda ... bolje da ne naštevamo naprej, naš apetit je zagotovo večji od tistega, kar nudi menu. Priimki in kraji, kjer se ti pojavljajo, pogostost priimkov ne bi smel biti podatek za omejeno rabo, saj je bil že nekajkrat objavljen. V rokah sem imel do sedaj tri tovrstne izdelke: Začasni slovar slovenskih priimkov, Entropija imen in priimkov v Sloveniji in Pregled najpogostejših priimkov in imen v Sloveniji. Te izdelke sem si ogledal v tiskani obliki, najbrž bi jih ne bilo nemogoče dobiti še na disketi.

Današnje stanje je torej v celoti prirejeno za računalniško obdelavo, vendar posameznikom nedosegljivo ali omejeno dosegljivo. Bolj ko se pomikamo v preteklost, manj je na računalniških medijih, manj pa je tudi ovir, ki take spiske varujejo.

Če je danes telefonski imenik že zelo popolna zbirka družin, pa bi to težko rekli za starejše imenike; poleg tega nam je na današnjem imeniku vseč skoraj izključno njegov računalniški zapis. Zato so stari spiski vseh vrst bolj malo uporabljivi in najbrž ne bodo kmalu prišli na vrsto za prepis na sodobne medije. Našle pa bi se izjeme.

Izjema bi lahko bil spisek naročnikov zbirke, ki jo je izdajala Mohorjeva družba pred sto in več leti! Na zbirko je bilo naročenih prek 90 000 naročnikov. Ti naročniki so bili v koledarju tudi objavljeni. Lahko bi rekli, da gre za najpopolnejši javno objavljeni seznam slovenskih družin pred približno stotimi leti. Ker se je seznam javno objavljal leto za letom, odpade vsak pomislek o zasebnosti, varovanju pred poškodbami pri uporabi in kopiranju, lastništvu, avtorskih pravicah in kar se še podobnega postavlja na pot pri uporabi arhivskega gradiva.

Prepis članov Mohorjeve družbe izpred sto let na magnetne medije bi bil zagotovo zelo koristen pripomoček pri rodoslovnih raziskavah. Poleg hitrega iskanja nekega priimka bi ta omogočal iskanje vseh krajev, kjer je bil iskani priimek prisoten. Ugotavljati bi bilo mogoče podobna dejstva kot jih je prikazal J. Toplišek v že omenjenem prispevku o telefonskem imeniku. Tu ne bom dalje razpredal o ostalih pridobitvah take računalniške evidence, če se bodo v kratkem ponudili prostovoljci, ki bi prepisali po eno ali dve strani iz omenjenega seznama, bi rezultati govorili sami.

Še vsaj en spisek priimkov bi bil vreden prenosa. To je indeks popisa oz. popisov prebivalstva iz prejšnjega stoletja. Če za abecedno urejen in s pisalnim strojem izpisan indeks, ki za najdene priimke in imena navaja originalni dokument. Če nas seznam Mohorjanov prenese za tri do štiri generacije nazaj, nas ti popisi ponesejo še za tri ali štiri dlje.

Naj s tem zaključim današnje razmišljanje o prenosu. Za konec bom še enkrat poudaril eno od bistvenih pridobitev, ki bi jih taki prepisi na računalniških medijih imeli: Pregledovali bi jih lahko na zelo hiter in enostaven način doma! Za raziskavo konkretnih primerov pa nas bodo še vedno čakali arhivi in tam shranjeni originali. Naj dela računalnik, neumen kot je, tako ni za drugo rabo, pa še žuljev ne dobi.

Peter Hawlina

PISANJE DRUŽINSKE KRONIKE¹

Namen genealogije kot znanstvene (pomožne) discipline je raziskovanje bioloških vezi in sorodstvenih prepletov posameznikov, oz. proučevanje na poreklu temelječih vezi med ljudmi. Teoretična genealogija raziskuje pravila genealoškega dogajanja, praktična genealogija, zlasti ljubiteljska - o kateri bomo govorili v nadaljevanju pa

- rodovne odnose in
 - sorodstvene grupacije posameznikov
- z ugotavljanjem bodisi prednikov bodisi potomcev.²

Praktični nameni genealogije so:

- 1 plemenska genealogija, (zasledovanje potomstva klana, plemena, ali potomcev istega prednika)
- 2 genealogija in dedovanje posvetne oblasti, (za potrebe ugotavljanja dedovanja in pravic na tej osnovi)
- 3 genealogija in religija
- 4 znanstveni interes za genealogijo, (kazati se začne v 19. in 20. stol. v Evropi in Ameriki z objavo genealoških in heraldičnih podatkov v okviru raznih družb, ustanavljanjem zvez, prirejanjem kongresov, publiciranjem itd.)
- 5 raziskovanje porekla (kar je predmet zanimanja večine naših bralcev)

Genealogija v smislu raziskovanja porekla ni samo iskanje prednikov in sorodstvenih razmerij do njih, temveč predvsem kaj so bili ti ljudje, kako so izgledali, kako so živeli in kako je vse to lahko vplivalo na nas, njihove potomce.

Zaradi tega nam postajajo vse bolj zanimivi tudi podatki o:

- poklicni dejavnosti
- izobrazbi, šolah, spričevalih
- služenju vojaščine, udeležbi v vojnah in drugih za tisti čas pomembnih dogajanjih
- hobijih, prilogah in zanimivostih iz življenja, verskih aktivnostih
- prebivališčih, navadah itd.

Večino teh podatkov zapisujemo v opombah pri posameznih osebah, za kar imajo računalniški programi že kar prijazne oblike.

Vrhunec vsakega genealoškega raziskovanja, nekakšna "pika na i", je pisanje zgodbe o družini, rodbini oz. **družinske kronike**. Kronika ni samo zbirka biografskih podatkov o osebah, mora biti nekaj več. To več ji običajno dajejo zapisi o posameznih dogodkih, zanimivosti iz življenja in dela ter opisi oseb, ki se pojavljajo v zbirki. V kroniko lahko vključimo fotografije oseb, družin, hiš in krajev, zanimivih osebnih in družinskih predmetov, slike dokumentov, zemljevide in razne sheme, npr. preseljevanja, itd. Pomembno je tudi umeščanje oseb v dogajanje njihove dobe v kraju bivanja in širše okolice. Seveda je za takšno delo potrebno dobro poznavanje zgodovine.

Že pri zbiranju in zapisovanju podatkov moramo imeti pred očmi, da bomo slejkoprej pisali kroniko. V kolikor zbirko vodimo s pomočjo računalnika, moramo izbrati program, ki nam sam, iz že vnešenih podatkov in zapisov, pripravi osnovo³ za pisanje kronike. Posebej to velja za t.i. proste zapise (opombe), nekakšne življenjepise, pri katerih pa ne smemo suhoparno ponavljati samo biografskih podatkov, ki jih ročno ali računalniško vodimo v "strukturirani" obliki, za vsako osebo na enak način.

Vsaka družinska kronika je spis za sebe. Njihova zanimivost in literarna vrednost (!!) pa je ravno v različnosti, ki jo vnese vanjo vsak posamezni kronist. Ne glede na to, kronike vsebujejo naslednja "osnovna poglavja":

1. Predniki:

- izvor družine, rodbine, lahko v več domnevah, če ni zanesljivih podatkov
- kratka zgodovina naseljevanja, preseljevanja, osnovne veje rodbine, geografska poselitev
- pojasnila o priimku, posameznih različnih zapisih, spremembah, izvoru priimka itd
- pomembnejše dejavnosti družine, rodbine, posamezniki širšega pomena, izrazite posebnosti, tradicije itd.
- posebej opišemo najstarejšega znanega prednika - "praočeta" z njegovo družino
- splošni in statistični podatki o družini, rodbini⁴
- rodovnik družine ali rodbine v grafični obliki in
- vse drugo, kar smatramo za pomembno za vso družino ali rodbino, za katero pišemo kroniko.

2. Opisi generacij:

- prva generacija – naš prvi prednik, druga, tretja...
- opisujemo družino kot celoto in vsakega posameznika v družini, npr. z naslednjimi podatki:

- a ime, dekliški priimek, drugo ime, "nadimek", sorodstvena linija
- b rojstni datum in kraj, krstni datum, kratek življenjepisa
- c poroka – s kom, datum, kraj, ločitev
- d starši, zakonec, njihovi življenjepisi
- e datum in kraj smrti, datum in kraj pokopa
- f otroci (rojstni kraj in datum, zakonec, življenjepisa, datum in kraj smrti itd.) itd.

3. Viri, indeksi in opombe:

- dosledno zapisovanje virov podatkov in njihove zanesljivosti (osnovna "zapoved" v genealogiji)
- razni pregledi, izpisi oseb kronike, identifikacijske številke
- sezname oseb (abecedni, po številčenju v zbirki, po krajih itd) itd.

Smisel genealogije nam lepo predoči izrek, ki je blestel nad vrati nekega poganškega svetišča: "Spoznav samega sebe". Eden naših največjih zgodovinarjev, dr. Josip Gruden je ob tem zapisal: "... to ne velja le vsakemu poedincu, temveč prav tako celemu narodu. Vsak narod mora poznati razmere, v katerih sedaj živi, pa poznati tudi svojo preteklost. Iz nje zajema moč v hudem boju za obstanek, vztrajnost v nesreči, modra navodila, kako si priboriti boljše bodočnost. Zato pravijo po pravici, da je zgodovina učiteljica življenja"⁵

Ves trud sistematičnega in vztrajnega zbiranja in raziskovanja bo z "izdano" družinsko, rodbinsko kroniko bogato poplačan. Zanj uporabljene podatke, pridobljeni s tako razširjenim raziskovanjem, bodo dragocen vir in spodbuda za nadaljnje delo potomcem: In v tem je eden glavnih smislov našega dela.

Vasja Butina

¹ Pisanje kronike je podrobneje opisano v knjigi Stanley R. Amens: "How to Write and Publish Your Family History Using WordPerfect", Rochester, NY: 1994, povzetek je objavljen v zadnji številki revije Genealogical Computing (april, maj, junij 1995) v članku "Direct Composition of Your Family History".

² Povzeto po prof. dr. Božo Otorepec iz Enciklopedija Slovenije.

³ Programi temeljijo na vstavljanju podatkov neposredno v tekst.

⁴ Računalniški programi vsebujejo že pripravljene statistične podatke v tabelarni in grafični obliki, npr. povprečna starost ob rojstvu, poroki, smrti, število oseb po generacijah itd

⁵ Dr. Josip Gruden: "Zgodovina slovenskega naroda", dr. Sv. Mohorja, Celovec, 1912, predgovor

PRIIMEK, FAMILY NAME, FAMILIENNAME – V. del

Ko še ni bilo priimkov oziroma rodbinskih imen med ljudstvom, so bila za človeka in dom značilna tri poimenovanja, in sicer: ime domačije, tako ime kot so ga ogovarjali in ime, ki mu ga je dal župnik pri krstu, n. pr. pri Volovniku, naš Tona, sin Anton. Skozi evolucijo imenovanja, danes bi rekli identifikacije, je bil Tona-tov potomec že Janez Volovnik.

Ime za ogovarjanje in klicanje, pri nas - kolikor vem - še nimamo ustaljenega besednega izraza, nemško "Rufname". So pa še vedno v rabi vsepovsod, saj je to najprimernejši način komuniciranja, kot Micke, Urške, Tilni in Štefi.

Kjer ni bilo staro ime domačije dovolj značilno, so se zatekli k rabi imenovanja poklica kot dodatka k imenu, torej priimek po vrsti poklica. Naši staroselci so živeli na področju, kjer nacionalizmi niso bili močni, pa tudi prebivalci so se mešano naseljevali. Tako so nastali znani sininimi rodbinskih imen:

slov.	nemško	italijansko	hrvaško
Mlinar	Müller	Mulinaro	Mlinar
Kovač	Schmidt	Fabbro	Kovač
Kmet	Bauer	Rustia	Seljak

Prijeli pa so se tudi prvotno tuji, neslovenski priimki iz tujih jezikov, da so postali povsem "naši" in jih sploh ne opazimo več, tako nemški, italijanski, francoski, hrvaški, madžarski:

Zährer	Cerar	usnjar
Streiter	Stritar	prepirljivec
Zänker	Cankar	prepirljivec
Widmer	Vidmar	prevzemnik posestva brez dedovanja
Precheur	Prešem	protestantski pridigar
Spazzapane	Špacapan	brisalec kruha
Schuster	Šuštar	čevljar
Zimmermann	Cimerman	tesar
Scherzer	Šercer	šaljivec

Facchino	Fakin	luški delavec
Weber	Veber	tkalec
Holzer	Čolcer	lesni delavec
Czikos	Čikoš	konjar
Schweiger	Švajger, Švajgar, Žvajgar	planšar, sirar, črednik

Očitno iz priimkov zaznamo večjezično preteklost naših staroselcev. V bodoče bomo najbrže bolj rabili samo ime in EMŠO.

Rasto Švajgar

RODOSLOVJE IN GOSPODARSKA ZGODOVINA



"Po ljudeh gor, po ljudeh dol." Tako kroparski pregovor označuje vpliv človeškega faktorja na tok zgodovine. Kako so se vzpenjali in propadali posamezni rodovi, nam opisujejo najboljša dela svetovne literature z osnovnim motivom - bogastvo in revščina, vzpon in propad... S tega vidika lahko spremljamo posamezna zgodovinska področja, posebej gospodarsko zgodovino, tako splošno slovensko kot specifično gorenjsko železarstvo.

Rodoslovje je pri raziskovanju gospodarske zgodovine pripomoček, s katerim iščemo motive, pobude in silnice za razvijanje, vzdrževanje in utrjevanje proizvajanih sil in poslovnih zvez v posameznih gospodarskih vejah. Tipičen primer v korparskem železarstvu so bile družinske zveze med fužinarji, založniki in trgovci.

V tisočletju razvoja gorenjskega železarstva sledimo osnovne faze: individualno kmečko železarstvo, enostavna kooperacija železarskih mojstrov, fužinske skupnosti in kovaško podjetništvo. V 16. stoletju so fužine obratovale po določbah rudarskih (fužinskih) redov, nato pa so se pričele ločiti na fužine z individualnim lastništvom in na fužine s skupinskim lastništvom. Individualno lastništvo je omogočilo razvoj rodov industrialcev (Zois, Ruard, Lukman ...) v dobi zgodnjega kapitalizma.

Skupinsko lastništvo fužin je vodilo v razvoj drobnega kovaškega podjetništva po stopnji organizacije dela kot tipična žebljarska manufaktura. Lastnina fužinskih naprav je bila deljena na 48 deležev, en fužinski delež (fužinski dan) je pomenil pravico do enodnevnega izkoriščanja plavža in fužinskega kladiva. Ta oblika lastništva je ostala v Kropi, Kamni Gorici in Železnikih do konca obstoja fužin. V začetku 19. stoletja je bilo v Kamni Gorici 14 fužinarjev, v Kropi pri Zg. fužini 21, pri Sp. fužini 22, v Železnikih pri Zg. fužini 15 in Sp. fužini 19 fužinarjev.

Poročilo Trgovske obrtniške zbornice za Kranjsko (1875) navaja za Kropo 12, za Kamno Gorico 11 in za Železnike 3 kovaške podjetnike. Pri tako razdrobljenem lastništvu se noben fužinar ni mogel povzpeti nad stopnjo kovaškega obrtnika, vendar so bili ocenjeni kot premožnejši, v matičnih knjigah vpisani kot "dominus" ali "fericudinarius". Tudi sorodstvene zveze so se spletale največ med družbenimi sloji na enakem nivoju. Taka demografska struktura fužinskih naselij je vplivala na razmeroma visok izobrazbeni nivo prebivalstva, ki ni imelo možnosti izživljati svojih sposobnosti doma, prisiljeni so bili na izseljevanje.

Gospodarsko moč fužinarjev, ki se pojavljajo v matičnih knjigah in drugih dokumentih v zadnjih štirih stoletjih, lahko ocenjujemo po številu fužinskih deležev posameznih rodov, njihova vodilna vloga se je izkazovala v funkciji fužinskih ravnateljev. Zadnji dve stoletji je dajal ton kroparskemu železarstvu rod Gregorja Potočnika, nanj moramo navezati večji del krajevne zgodovine do konca fužinskega železarstva. V Potočnikov rod so se s porokami vezali fužinarski rodovi: Čašperin, Toman, Globočnik, Pegam, Pogačnik, Čemažar, Pibovec, Kapus in Šuler.

Raziskave izvora Potočnikovega rodu kažejo, da je prišel iz Železnikov; Gregor se je vključil med fužinarje leta 1733 ob poroki z Lizo, vdovo Čašperin in po njeni smrti leta 1747 z Ano Marijo Toman; s prvo je imel 5 in z drugo še 13 otrok. Sin Ignac Jakob je nadaljeval rod v domači hiši (Kr. 32), sin Franc je z nakupom Črošljeve hiše (danes kovaški muzej, Kr. 83) zastavil Johanovo vejo, imenovano po Janezu Lovrencu Potočniku.

Trije kroparski Potočniki so prišli v Slovenski biografski leksikon: Jožef pl. (1753-1808), pravnik, Janez Krstnik (1749-1834), slikar in Franc (1811-1892), gradbenik. Za kroparsko železarsko zgodovino so pomembni še: Gregor (1706-1776), fužinski sodnik, Jakob Ignacij (1756 - 1816), župan, in Janez Lovrenc (1801-1868), ravnatelj Zg. fužine.

S propadanjem fužinskega železarstva je pojema tudi Potočnikov rod, družine so bile vedno manj številne, člani so odhajali iz Kroke v svet. Zgornja fužina je ugasnila leta 1880, zadnji ravnatelj je bil Karel Pibovec, Spodnja fužina je pod vodstvom Benjamina Šulerja še životarila do konca stoletja, na njenih temeljih je po letu 1895 zrastle Žebljarska zadruga. S Potočnikovim rodom so umolknil njihovi štirje vigenjci, ostala je Potočnikova hiša in sedanji vigenjci Vice kot tehnični spomenik kroparskega železarstva.

Objave:

J.Š. Kroparske družine, Glasilo Plamen 6/77 do 1/80.

J.Š. Kroparski kovaški podjetniki, Glasilo Plamen 6/82 do 1/83

J.Š. Fužinska in občinska uprava, Snovanja 1978

J.Š. Pri Potočniku (rokopis 1990).

ing. Janez Šmitek

Od zibeli do groba

OD ZIBELI DO GROBA

Župnija Velenje po matičnih knjigah od leta 1790 do 1900

(nadaljevanje iz prejšnje številke)

Piše: **Jože Hudales**

10 Otrok, kolikor jih Bog da...

Povprečna družina je v 19. stoletju v različnih zahodnoevropskih državah v glavnem štela okrog pet članov, številka se je pogosto spustila do 4.5 izjemoma celo pod 4 in se le redko povzpela nad 5.5 članov na družino, kar seveda pomeni, da je bilo povprečno število otrok v družinah med dva in tri. Zanimivo (zlasti za ocenjevanje Le Playeve teze o rodovni družini) je tudi, da nikjer v zahodni Evropi v 19. stoletju, ko je bila industrijska revolucija v polnem razmahu, niso opazili bistvenega zmanjševanja povprečnega števila družinskih članov. Morda bi lahko trdili prej obratno - na primeru nekaterih župnij je celo naraščalo. Poglejmo si nekaj vzorcev posameznih župnij in krajev:

Tabela 3: Povprečno število članov na družino

Kraj/župnija	l.	16. st.	17. st.	18. st.	19. st.
ANGLIJA					
Clayworth			4.09	4.43	4.21
Corfe Castle				4.84	4.72
Puddletown				3.97	4.77
ITALIJA					
Rim	1621		3.60		
Toffiel	1629		4.50		
Colomo	1782		4.16		
JAPONSKA					
Nishinomiya	1713			4.95	
Yokouchi	1676		7.00	5.50	5.10

SLOVENIJA

Kranj	1754	4.12	
Velenje	1869		5.01
Sp.Šalek	1869		5.42
Zg.Šalek	1869		4.91
Šm.Cirkovce	1896		5.34
Velenje	1899		4.23
Sp.Šalek	1899		5.32
Zg.Šalek	1899		4.22
Šm.Cirkovce	1899		8.11

Slovenski podatki, kakorkoli so še nepopolni, kažejo podobne tendence, kot jih lahko opazimo tudi drugje v zahodni Evropi, če predpostavimo, da so od povprečja 4.12 v Kranju sredi 18. stoletja naraščali proti velenjskemu povprečju 5.01 dobrih sto let kasneje. Zelo zanimivo pa je v vsakem primeru neznansko povečanje povprečja v Šmartinskih Cirkovcah, ki ga bo potrebno še posebej raziskati.

Ob tako nizkem povprečnem številu družinskih članov je seveda razumljivo, da povprečna slovenska družina v 19. stoletju nikakor ni mogla imeti po "deset, petnajst ali celo dvajset otrok". V Kranju, kjer so leta 1754 družine imele povprečno le po 1.71 otroka, so prevladovale družine z enim ali dvema otrokoma, manj jih je bilo takih s tremi ali štirimi, zelo redke pa so bile že tiste s petimi otroci. Število rojenih otrok je bilo seveda večje, kot jih kažejo te tabele, vendar je bila otroška smrtnost, podobno kot povsod po Evropi v tistem času, zelo visoka. V Kranju je npr. od 1740 do 1754 kar polovica vseh umrlih bila še v otroških letih. Delež otrok na družino pa je znižalo tudi precejšnje število otrok, ki so že kmalu po 10 letu odhajali iz družine služiti. Nekoliko višje podatke imamo za Dolino pri Trstu v 19. stoletju, kjer se je rodilo na družino povprečno 5.3 otrok, toda deseto leto starosti je v povprečju dosegel le vsak 3.2 otrok.

11 Rodnost žensk

Najbolj realne podatke o številu rojenih otrok pa dajejo seveda matične knjige, v katerih so ostali zapisani vsi porodi v fari. Z metodo družinske rekonstrukcije, ki je bila pri nas prvič opravljena prav za župnijo Velenje, smo dobili zanimive rezultate, ki prav tako kažejo kažejo presenetljivo nizko rodno. V velenjski

kmečki okolici so npr. od 252 mater, ki so v obdobju od 1785 do 1850 rojevale svoje otroke, desetega brata ali desetnico donosile in rodile le 4, dve sta imeli potem še enajstega in le ena med njimi je rodila še dvanaajstega otroka.

Pri visoki starosti, v kateri so ženske stopale v zakon, potem ko je bilo za marsikatero mimo že skoraj polovico njene rodne dobe, nas nizka rodnost žensk manj preseneča. Prav nižja povprečna starost mater v Velenju pa je verjetno "zakrivila", da so Velenjčanke v prvi polovici 19. stoletja imele v povprečju več otrok kot njihove sosede iz okolice. Tudi povprečni presledki med enim in drugim rojstvom so bili v Velenju nižji - okrog 30 mesecev, v okolici pa 33 mesecev.

Rezultat take porodne oz. fertile strategije lahko opazujemo v zapisniku duš iz leta 1869, ko so ženske v župniji Velenje imele v povprečju nekaj več kot 2 otroka, vendar v Velenju skoraj tri (2.8), v kmečki okolici pa le med 1.8 in 2.3. Podobno kot v Kranju stoletje prej, so ženske rodile sicer več otrok, vendar je bila smrtnost otrok do 10 leta vsaj do leta 1850 v kmečki okolici več kot 50% in v Velenju le malo nižja. Tako bi lahko računali na žensko v povprečju tri porode s povprečnimi porodnimi presledki, ki so bili dolgi skoraj tri leta in so bili v župniji običajni za obdobje od 1785 do 1850. Če še upoštevamo, da so se ženske v okolici poročale blizu dopolnjenega tridesetega leta, ženske v Velenju pa stare okrog 27 let, preprost račun pokaže, da kaj več kot treh oziroma štirih otrok niso mogle imeti.

Diagram: Število porodov mater v Velenju in okolici od leta 1785 do 1850

število porodov	Velenje % delež mater	okolica Velenja % delež mater
1	39.6	8.8
2	14.6	10.8
3	10.4	7.4
4	10.4	8.9
5	5.2	5.9
6	4.2	3.4
7	2.1	5.4
8	6.3	5.4
9	3.1	2.0

10	4.2	1.0
11	–	0.5
12	–	0.5

Diagram o številu porodov smo tokrat "očistili", saj v njem niso zajeti vsi porodi v navedenem obdobju, ampak samo porodi tistih mater, ki so začele rojevati po letu 1795 oz. pred 1840, zato da smo lahko bili bolj prepričani, da imamo zajete vse njihove porode. Diagram nas spet vzpodbuja, podobno kot meseci rojstva otrok v prejšnjih nadaljevanjih, da bi zastavili vprašanje o planiranju velikost družin v 19. stoletju, saj je skoraj 40% mater v Velenju in 50% mater v velenjski okolici rodilo le po enega otroka.

Dodaten dokaz najdemo tudi po pregledu mesecev rojstev prvorojencev in njihovih bratcev in sestic. Tovrstni podatki so pripravljene le za trg Velenje v prvi polovici 19. stoletja. Kažejo, da so meseci rojstva prvega otroka precej bolj naključni ("neplanirani") kot pa meseci rojstva ostalih otrok, ki kažejo dokaj značilen vzorec večjega števila otrok rojenih pomladi in jeseni (največ jih je bilo spočetih junija in decembra), ko so dojenčki imeli največ možnosti, da preživijo kritične prve tri ali štiri mesece po rojstvu, ki so bili zanje najbolj nevarni.

Vendar so to vprašanja, ki jih bo mogoče razrešiti kasneje, ko bo obdelava vseh podatkov zaključena s primerjavo podatkov iz vseh matičnih knjig in zapisnikov duš in ko bo iz obdelave mogoče izločiti še matere, ki so v župniji bile le kratak čas.

12 Družinske oblike in tipi

Doslej je v naši zgodovinopisni literaturi veljalo, da je pri nas v preteklosti prevladovala t.i. razširjena družina, v kateri je živelo skupaj več generacij sorodnikov, predvsem pa stari starši, starši in njihovi otroci. Taka družina naj bi namreč prevladovala v kmečkih družinah, prav tako pa tudi v družinah bogatejših meščanov in plemstva pri nas. Na drugi strani pa je bilo pri nas precej manj t.i. jedrne družine, dvogeneracijske družine, v katerih so živeli le starši z otroci. Take družine naj bi prevladovala med najrevnejšimi kmečkimi sloji in med delavci. Po mnenju teh zgodovinarjev, ki se sicer v številčna razmerja niso spuščali, bi torej pri nas v 19. stoletju morala prevladovati razširjena družina, saj tedaj proletariata skorajda še ni bilo, najnižji kmečki sloj (brezzemljaki in kočarji) pa tudi ni presegal 30% kmečkega prebivalstva.

Vendar vprašanje pogostosti jedrnega tipa družine predstavlja tudi bistven in najbolj uporabljan kriterij za razmejitve med zahodno in vzhodnoevropskim družinskim vzorcem, tako da bi nas nekateri evropski zgodovinarji kar brž potisnili v vzhodno Evropo, če bi pri nas razširjena družina v resnici prevladovala. In kakšno stanje kažejo nekatere najnovejše raziskave Slovenije, ki družinske tipe raziskujejo tudi na podlagi številčnih podatkov!

Enoten odgovor na vprašanje, kakšni so bili družinski vzorci v Sloveniji, je zaradi majhnega števila raziskav še zelo tvegano početje, vendar pa prvi podatki kažejo, da je jedrna družina prevladovala v osrednji Sloveniji povsod, kjer je bila ta analiza opravljena. To velja seveda tudi za povsem kmečka okolja, kjer delež jedrnih družin dosega najmanj 50% delež. Drugače pa je seveda v Dolini pri Trstu, kjer prevladujejo kompleksne oz. večjedrne družine.

Tabela 4: Deleži družinski tipov po klasifikaciji¹ P. Lasletta:

DEŽELA župnija	leto	štev. druž.	TIP DRUŽINE: jedrna razšir. sest.				
			1	2	3	4	5
ANGLIJA							
Corfe Castle	1790	272	12.0	4.0	76.0	8.0	1.0
Puddletown	1725	154	7.0	4.0	79.0	8.0	1.0
FRANCIJA							
Triel/Seine	1817	541	17.9	1.1	76.9	4.1	–
Ajaccio/Kors.	1796	–	2.1	2.2	74.7	5.5	13.5
Bulan/Pirin.	1793	53	0	3.7	54.7	32.0	9.4
SLOVENIJA							
Velenje-trg	1869	35	2.9	0	62.8	31.4	2.9
Velenje-okol.	1869	62	4.6	1.5	50.8	36.9	6.1
Črna na Kor.	1764	–	19.8	–	71.2	9.6	–
Črna na Kor.	1844	–	4.5	–	90.1	5.4	–
Dolina/Trst	1830	–	3.6	–	40.0	7.3	48.5
Dolina/Trst	1845	–	–	–	34.7	11.6	46.2
Dolina/Trst	1870	–	–	–	28.8	9.2	58.2

Na splošno lahko rečemo, da so osrednjeslovenski (oz. velenjski) podatki prav gotovo bližji južni kot severni Franciji ali Angliji. Za zdaj je težko odgovoriti na vprašanje, ali gre v kmečki okolici Velenja vendarle za ostanke nekoliko

idealizirane podobe rodovne družine zahodne predindustrijske družbe (Le Play), kjer so v hiši po poroki najstarejšega sina - naslednika ostajali tudi njegovi neporočeni bratje in sestre. Možna je namreč tudi druga razlaga, da gre v našem primeru že za proces ponovnega naraščanja razširjenih družin v 19. in 20. stoletju, ki so ga opazili tudi v Angliji in Franciji.

(se nadaljuje)

1 Leta 1972 je P. Laslett predlagal klasifikacijo družin, ki zajema 5 osnovnih in 19 podtipov družine: pri tem tip 1 predstavlja samska ali vdovska gospodinjstva, tip 2 so gospodinjstva ki niso družine, tip 3 so t.i. jedrne ali enostavne družine, v katerih živijo starši z otroci, tip 4 so razširjene družine, v katerih so jedrni družini pridruženi še sorodniki, bodisi starši, vnuki, sorojenci, nečaki itd. Peti tip družine pa predstavljajo kompleksne oz. sestavljene družine, ki jih sestavljata vsaj dve jedrni družini.

Kaj delamo



Zgodovina mojega kraja Olaf Lovrenčič

Prvi neposredni stik z zgodovino sem imel kot najstnik, ko je znani zgodovinar Walter Schmidt na Libni vodil izkopavanja ilirskih grobišč. Z izkopavanji je po vojni nadaljeval prof. France Stele, nekajkrat sem pri tem sodeloval. Zanimali so me ostanki Novidunuma in vse, kar je bilo z njim v zvezi. Te aktivnosti so sčasoma prenehale, in začel sem se vse bolj zanimati za lokalno zgodovino. S prevodom farne kronike videmske fare sem odkrival skoro na vsaki strani vedno kaj novega, zanimivega in tudi neznanega. Prevodu te farne kronike sem dodal še material Čöthove topografije Štajerske in druge zanimivosti. Na lokalnem radiu sem imel ciklus sedmih predavanj. Reakcija na te oddaje je bila zelo pozitivna. Žal ta kronika do danes še ni izšla, vendar je to druga zgodba. Na pobudo krajevne skupnosti Zdole sem zbral gradivo, ki ga nameravajo natisniti.

Zanimam se za nastanek krajevnih imen. Nekatera sem uspel razložiti. V naši okolici je precej krajevnih imen, ki niso slovenskega izvora, nekatera so po mojem prepričanju keltska. Morda bom imel priložnost svoja spoznanja preizkusiti v stiku s strokovnjaki; ti jih bodo potrdili ali ovrgli.

Zanima me predvsem srednji vek, ki je tudi pri nas zapustil razmeroma veliko virov, čeprav nepopolnih.

Zavedam se, da člane zanima predvsem rodoslovje. To s področjem mojega raziskovanja ni neposredno povezano, neprestano pa se ga dotika, in zavedam se pomena rodoslovnih raziskav v povezavi s sorodnimi disciplinami. Rodoslovne raziskave niso zanimive le za posameznike, koristne so tudi za narod kot celoto.

Moje delo je ljubiteljskega značaja in mi je v veliko veselje. Rodoslovju bi morda koristili moji spiski zdolskih županov za 300 let nazaj, vseh župnikov na Zdolah od leta 1782, ko je bila ustanovljena samostojna župnija, vseh učiteljev

od ustanovitve šole na Zdolah, to je od leta 1862 naprej. Verjetno se bom lotil tudi prevoda farne kronike fare Sv. Križ (Podbočje), ki je pisana v gotici.

Iz farne matrikule za umrle sem zbral po letih in vrstah vzrokov smrti število umrlih od leta 1784 do 1845. Enako sem zbral podatke o rojenih in porokah, nadalje značilna družinska imena za posamezna naselja.

Letos bo 1100 let, kar se prvič pisno omenjata trg Brestanica (Richenburg) in Krško (Čurkuelt). Na ta datum sem opozoril že lani jeseni, vendar vse kaže, da bo šel ta častitljivi jubilej nezapažen mimo nas. Le v Brestanici se na ta dogodek resno pripravljajo. Dobil sem v prevod besedilo prisege trškega sodnika. Sklepam, da je to besedilo iz časov reformacije.

Pred leti sem kupil knjigo o hrvaškem in slavonskem plemstvu. Ugotovil sem, da so bili tudi moji predniki plemiči. Prijatelj iz Nemčije mi je za rotni dan poslal kopije celotne dokumentacije o podelitvi plemiškega stanu z grbom. Obmil sem se še na dunajski dvorni arhiv, napotili so me v Budimpešto, kjer sem res vse dobil.

Lepo pozdravljam vse člane in želim veliko uspeha pri delu na tem lepem področju, ki pa je žal premalo poznano.

Rast - raziskovalni stiki

Poizvedba Elaine Zakrajsek je prispela po Internetu. Objavljanje take poizvedbe v biltenu je pravzaprav korak nazaj. Vendar pa v naših razmerah še vedno precej več rodoslovcev pregleda bilten Drevesa kot sporočila po mednarodnih omrežjih. Objavljamo Tiny Tafel, v uredništvu pa imamo celotno datoteko, v kateri je 137 oseb. Zato lahko morebitne zadetke preverite v uredništvu.

N Elaine Zakrajsek Smythe
 A 166 North 560 East
 A Orem, Utah 84057-5600
 A USA
 T (801) 224-6351
 D /IBM/
 F Brother's Keeper 5.2
 Z 9 Brother's Keeper MP
 F635 1806:1919 FORTUNA\Pierce, Tucker, West Virginia
 J215 1863:1863 JAKOPIN\Bloka District,Slovenia, Austria
 K616 1851:1851 KORBAR\Slovenia, Austria/Slovenia, Austria
 K623 1800:1800 KRISTOFF
 P220 1837:1867 PAJEK\Sentvid, Slovenia, Austria
 P220 1837:1902 PAKIZ\Slovenia, Austria/
 Z262 1853:1947 ZAKRAJSEK\Bloka, Slovenia, Austria/Cleveland,
 Cuyahoga, Ohio
 Z360 1821:1821 ZIDAR
 W 21 Jun 1995

Odmevi na predstavitev našega rodoslovja na WWW

Dne 19. maja 1995 smo seznanili svetovno računalniško mrežo, da tudi v Sloveniji ponujamo najosnovnejše podatke o rodoslovju in heraldiki v hipertekstovni obliki. To je povzročilo veliko zanimanje med rodoslovci po svetu, ki pogosto pogledujejo v računalnik z našimi podatki. Vsak dan kar nekaj tujcev pogleda kakšno zanimivost z našega sporeda. Obiskovalci dobijo najnujeješe podatke o organiziranju rodoslovja in heraldike v Sloveniji. Žal imamo na voljo le malo rodoslovnih podatkov. Zato ponovno prosim vse, ki imajo na voljo rodoslovne podatke bodisi v obliki GEDCOM, bodisi v obliki

ET in bi jih želeli javno pokazati, da mi le-te posredujejo na disketi ali pa pošljejo po elektronski pošti. Vse tiste, ki imajo dostop do WWW s programom Mosaic, Netscape ali podobnim, pa vabim, da si ogledajo naslov:

<http://www.mat.uni-lj.si/ftp/ftpout/xxxmisc/genealogy/>

Na voljo imam namreč program ged2html, ki GEDCOM preoblikuje v hipertekstovno obliko in omogoča pregledovanje podatkov na enak način, kot sicer poteka sprehajanje po omrežju. Dodatek k programu ob vsaki osebi nariše drevo prednikov, kar še olajša pregledovanje podatkov. Zaenkrat imamo v tako obliko predelane rodoslovne podatke Ivana Cankarja, Franceta Prešerna in Jurija Vege.

Pred kratkim pa sem po elektronski pošti dobil dve poizvedbi.

- Janice Toplak Andress, 2312 Bayswater Court, Orlando, Fl 32837-9103, Tel. 407 859 8664 (elektronski naslov: JamesA2401@aol.com) piše, da je bil njen ded Mihaly Toplak iz Čornjega Lakosa. Tudi njegova starša Martin Toplak in Teresa Varga Toplak sta bila od tam. Na slovenski ambasadi so ji svetovali, naj se za informacije obrneta na cerkev v Lendavi. Po več pismih še ni dobila odgovora. Rada bi dobila informacije o sorodnikih iz Čornjega Lakosa.
- Bob Smythe (BOBS@Novell.com) piše, da so pri oblikovanju družinske zgodovine ugotovili, da segajo korenine njegove žene v Slovenijo. Rad bi zvedel več o Slovenian Genealogical Society (publikacije, pogoji za članstvo, ugodnosti, itd.). Priložil je podatke v obliki GEDCOM ter Pedigree Chart, na katerem se med drugim pojavljajo priimki: Zakrajšek, Fortuna, Pakič, Jakopin, Korbar in Pajek.

Tomaž Pisanski
Tomaz.Pisanski@uni-lj.si

Spisek članov

Objavljamo spisek tistih članov, ki so do 28.6.1995 oddali pristopne izjave. V naslednjih številkah bomo objavljali nove in tiste, ki bodo prenehali biti člani. Kdor ne želi, da je njegovo ime objavljano, naj to željo pripiše na pristopno izjavo.

BOHTE	Sonja	Iga Črtna 9	61000 Ljubljana	061/ 12-31-154
BUTINA	Vasja	Sp. Rudnik II/51	61000 Ljubljana	061/ 12-71-785
CANKAR	Franc	Omersova 21	61000 Ljubljana	061/ 15-98-357
DAČARIN	Jakobina	Čotska 5	61000 Ljubljana	061/ 579-880
DRAME	Leon	Kamniti pot 2	61381 Rakek	067/ 24-781
ERJAVEC	Tom	Robbova 14	61000 Ljubljana	061/ 17-35-244
ERJAVEC	Valentin	Majaronova 5	61000 Ljubljana	061/ 13-75-311
ČASPARIČ	Jože	Člavarjeva 20	61000 Ljubljana	061/ 343-480
ČERJEVIČ	Marijeta	HMZ Vojkova 1/b	61000 Ljubljana	061/ 327-461
ČRČAR	Alojzij	Emonska 25	61000 Ljubljana	061/ 226-462
ČRČAR	Ivan	Črintovška 30	61000 Ljubljana	061/ 341-723
ČRENKO	Leon	Tunjiška 2/b	61240 Kamnik	061/ 817-239
HAWLINA	Peter	Lipica 7	64220 Šk.Loka	064/ 631-030
HUDELAJA	Mihaela	Zavetiška 5	61000 Ljubljana	061/ 262-782
JUŽNIČ	Stanislav	Fara 2	61336 Fara	061/ 851-624
KOBI	Lojze	Sattmerjeva 7/a	61000 Ljubljana	061/ 261-540
KOS	Anton	Švabičeva 3	61000 Ljubljana	061/ 13-21-121
KRANJC	Marijan	Litijska 62	61119 Ljubljana	
KVAS	Peter	Celovška 189	61000 Ljubljana	061/ 573-282
LOČAR	Tone	Vrtača 4	61000 Ljubljana	061/ 216-378
LUKEŽIČ	Cveto	Pretnarjeva 11	61000 Ljubljana	061/ 51-570
LUKEŽIČ	Marija	Pretnarjeva 11	61000 Ljubljana	061/ 51-570
MARKELJ	dr. Marjan	Perkova 2	61240 Kamnik	061/ 814-029
NOVAKOVIČ	Nenad	Nusdorferjeva 9	61000 Ljubljana	061/ 452-305
PLAVC	Maks	p.p. 55	66320 Portorož	066/ 72-064
PRINC	Dušan	Plečnikova 1	63000 Celje	063/ 28-609
REBERNIK	Peter	Efenkova 61	63320 Velenje	063/ 851-981
RIHTARŠIČ	Franc	Ljubeljska 20	61000 Ljubljana	061/ 557-692
RUS	Štefanija	Cesta na Brdo 24	61000 Ljubljana	061/ 266-616
SCHLAMBERGER	Niko	Kaminova 6	61000 Ljubljana	061/ 578-429
SCHWEIGER	Alojzija	Tometova 3	61000 Ljubljana	061/ 52-509
ŠUBELJ	Janez	Drenov grič 60	61360 Vrhnika	
ŠVAJČAR	Rasto	Vrhovnikova 18	61000 Ljubljana	061/ 12-31-129
TOPLIŠEK	Janez	Parmova 41	61000 Ljubljana	061/ 13-28-298
URŠIČ	Stane	Rožna ul. 12	65282 Cerčno	065/ 75-305
VEHOVAR	Janez	Kosovelova 3	65271 Vipava	065/ 65-193
ZAFOŠNIK	Alfonz	Pod gozdom 30	61234 Trzin	061/ 722-436
ZAVRL	Lojze	Sr. Bitnje 46	64209 Žabnica	064/ 311-874

Obvestila, novice, vabila

• Vabilo za pristop v društvo.

Društvo je bilo 13.6.1995 registrirano, v torek, 11.7.1995 pa bomo imeli 1. občni zbor. Na zbor bodo sicer vabljeni vsi tisti, ki so bili vabljeni tudi do sedaj, od takrat naprej pa samo še člani, ki bodo oddali pristopno izjavo in plačali članarino. Samo člani bodo v bodoče prejeli društvena obvestila, biltene in bodo deležni ostalih društvenih pravic in ugodnosti. Upravni odbor je predlagal letno članarino v znesku 6.000 SIT. Članarina med drugim pokriva naročnino na bilten Drevesa. Vabimo torej tiste, ki tega še niste storili, pa ne bi želeli zamuditi, da čimprej, najkasneje pa do občnega zbora, pošljete izpolnjeno priloženo pristopno izjavo. Članarino lahko plačate po položnici ali pa pri blagajničarki na rednih srečanjih.

- Nekateri bralci zanima, kje bi lahko uporabili virov, ki so bili navedeni v prispevku ing. Kobija: Rodoslovni viri. V članku piše, da se mikrofilmne kopije teh virov nahajajo v mormonskih arhivih. Originali so najbrž večinoma v naših arhivih in se je za iskanje treba poslužiti različnih vodnikov po teh arhivih, ki so dostopni v skoraj vsakem arhivu. Seveda pa so vsakomur dostopni tudi v številnih (prek 4.500) mormonskih centrih za raziskovanje družine (Family Research Center). Vse kaže, da bo tak center odprt tudi v Ljubljani. Ing. Kobi se je obrnil na tak center na Dunaju.

- Naslednje srečanje in obenem občni zbor članov Slovenskega rodoslovnega društva bo v torek, 11.7.1995 ob 18. uri v sejni sobi podjetja IMP na Dunajski cesti 7 v Ljubljani. Predlagani dnevni red:

1. Občni zbor

- ugotovitev registracije društva
- poročilo o številu članov
- delovno in finančno poročilo
- delovni načrt
- določitev članarine

2. Aktualnosti in administracija

3. Strokovni del

4. Klubski del s prikazom prinesenega gradiva

Pristopna izjava

Slovensko rodoslovno društvo

Pristopna izjava

Podpisani

roj. v

stanujoč (naslov za dostavo pošte)

pristopam kot član v SLOVENSKO RODOSLOVNO DRUŠTVO.

Izjavljam, da so mi znana veljavna Pravila društva.

Moja telefonska št. doma:

v službi (drugje)

Datum:

Podpis:

Sodelavcem biltena Drebesa

Zaradi lažje komunikacije med avtorji, uredništvom, tiskarno in bralci biltena prosimo vse avtorje, da upoštevajo naslednja navodila pri pripravi prispevkov:

- Prispevke v enem izvodu pošljite na naslov: Peter Hawlina, Lipica 7, 64220 Škofja Loka in to *najkasneje do zaključka redakcije tj. do 15. v mesecu.*
- Če pišete prispevke z računalnikom, priložite tudi disketo z besedilom. Diskete so lahko "male" (3,5") ali "velike" (5,25"). Na disketi naj bo samo besedilo prispevka. Ime besedila naj bo priimek avtorja. Tudi na nalepki naj bo jasno označeno ime avtorja. Prispevki so lahko na kateremkoli formatu diskete in napisani z enim od znanih urejevalnikov.
- Za reference v besedilu uporabite moderni način. Če gre za citat ali točno navedbo, damo v oklepaj priimek avtorja in leto izdaje ter stran. Če gre za splošno navedbo, izpustimo stran.
- Seznam literature uredite po abecednem redu avtorjev. Predlagamo naslednjo ureditev:
 - a knjige: priimek in ime avtorja, leto izida, naslov, kraj, založba.
 - b članki v revijah: priimek in ime avtorja, leto izida, naslov, ime revije, letnik, strani.
 - c prispevki v zbornikih: priimek in ime avtorja, leto izdaje, naslov prispevka in nato popolni podatki o knjigi ali zborniku kot v točki a.

Uredništvo